

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Preduzetnički način razmišljanja i procesi

Tema 1.4

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stavove samo autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj. Broj projekta: 2020-1-BG01-KA203-07919.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sadržaj

- I. Koncept preduzetništva
- II. Osnovne karakteristike preduzetništva
- III. Preduzetnički način razmišljanja
- IV. Predložena literatura

Koncept preduzetništva (1)

- 💡 Preduzetnička aktivnost datira još iz antičkih vremena;
- 💡 Prisutna je u mnogim oblastima ljudske aktivnosti i deo je nekoliko različitih disciplina koje je istražuju kroz različite perspektive;
- 💡 Ipak, ne postoji univerzalna definicija preduzetništva;
- 💡 Postoji značajna konfuzija u pogledu načina na koji ljudi koriste termin preduzetništvo.

Koncept preduzetništva (2)

'Entreprenre' (od francuskog) => „preduzeti“, „tražiti mogućnosti“ ili „ispuniti potrebe i želje kroz inovacije i pokretanje poslovanja“

Richard Cantillon (1730) => Preduzetništvo je samozapošljavanje bilo koje vrste, a preduzetnici su ljudi koji preuzimaju rizike, tj. kupuju robu po određenim cenama u sadašnjosti da bi prodali po neizvesnim cenama u budućnosti

Koncept preduzetništva (3)

Essence of definition	Publication
Preduzetnici kupuju po određenim cenama u sada, da bi mogli da prodaju po neizvesnim cenama u budućnosti. Preduzetnik je nosilac neizvesnosti.	(Cantillon, 1755/1931)
Preduzetnici pokušavaju da predvide promene i da deluju u skladu sa promenama na tržištu. Preduzetnik je nosilac nesigurnosti tržišne dinamike.	(Knight, 1921, 1942)
Preduzetnik je inovator koji sprovodi promene na tržištu sprovodeći novine. One mogu imati nekoliko oblika: · uvođenje nove robe ili kvaliteta, · uvođenje novog načina proizvodnje, otvaranje novog tržišta, · osvajanje novog izvora snabdevanja novim materijalima ili delovima, i · novi oblik organizacije bilo koje industrije.	(Schumpeter, 1934)
Preduzetništvo je čin inovacije koji podrazumeva davanje novih kapaciteta koji podstiču stvaranje bogatstva postojećim resursima.	(Drucker, 1985)
„Novi ulazak“ predstavlja suštinski akt preduzetništva. Postiže se ulaskom na novo ili već uspostavljeno tržište sa novom ili postojećom robom ili uslugama. Novi ulazak je čin pokretanja novog poduhvata, bilo od strane start-up-a, postojeće firme, ili kao deo „internog korporativnog poslovnog poduhvata“.	(Lumpkin & Dess, 1996)
Preduzetništvo je način razmišljanja i proces stvaranja i razvoja ekonomske aktivnosti koji uključuje preuzimanje rizika, kreativnosti i/ili inovacija i zdravorazumno upravljanje u okviru nove ili postojeće organizacije.	(Commission of the European Communities, 2003)

Elementi preduzetništva

Preduzenišvo čini mnogo elemenata, a najvažniji uključuju:

1. Inovacije

Preduzetništvo je ključni izvor inovacija i diferencijacije proizvoda u bilo kojoj ekonomiji..

2. Preuzimanje rizika

Preduzetništvo je usko povezano sa rizicima.

3. Vizija

Vizija ili predviđanje jeste jedna od glavnih pokretačkih snaga svakog preduzetnika

4. Organizacija

Preduzetnik mora znati da organizuje i upravlja svojim finansijama, zaposlenima, resursima itd. Dakle, organizacione sposobnosti preduzetnika su jedan od najvažnijih elemenata preduzetništva.

Preduzetništvo KKI

Kulturni preduzetnici su:

- 💡 ljudi koji stvaraju ili na tržište donose kulturni ili kreativni proizvod ili uslugu i koji koriste preduzetničke principe za organizovanje i upravljanje takvom kreativnom aktivnošću na komercijalni način. (*European Commission*)
- 💡 ljudi koji krše pravila i prelaze granice (Spilling, 1991), prevazilaze prepreke (Amolo & Beharry-Ramraj, 2015), brišu granice između posla i ličnog života (Bridgstock, 2013; Werthes i sar., 2018), pokazuju strast i posvećenost umetničkom sadržaju, ubedljivost, razboritost, hrabrost, nadu i veru u svoj rad (Klamer, 2011), preuzimaju rizike (Wardani et al., 2017), pokazuju visoku toleranciju prema dvosmislenosti, upornost samopouzdanje, autonomiju i kreativnost (Bhansing et al., 2018; Werthes et al., 2018). (Dobrevna & Ivanov, 2020).
- 💡 agenti promena u kulturi, snalažljivi vizionari koji organizuju kulturni, finansijski, socijalni i ljudski kapital kako bi ostvarili prihod od određene kulturne aktivnosti. Njihova inovativna rešenja imaju za rezultat ekonomski održiva kulturna preduzeća koja poboljšavaju životni standard i stvaraju kulturnu vrednost i bogatstvo kako za kreativne proizvođače, tako i za potrošače kulturnih usluga i proizvoda. (Temblay, n.d.) (Anheier & Isar, 2008)

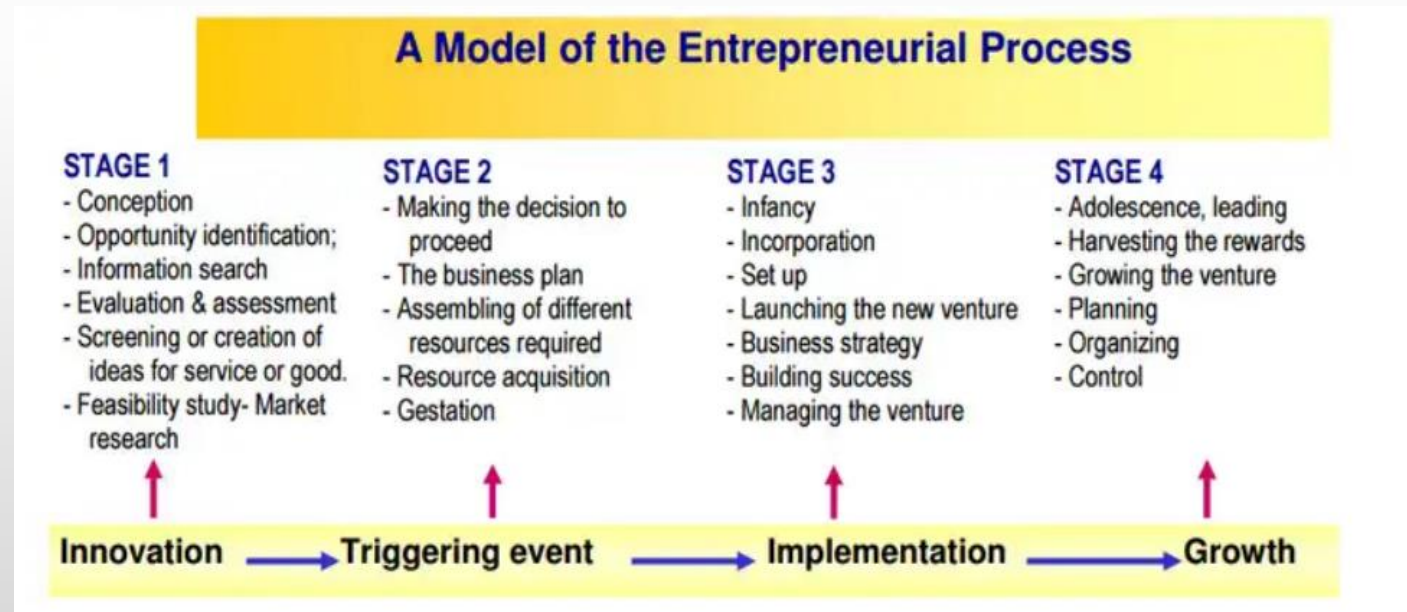
Uloga i značaj preduzetništva za ekonomski razvoj

Osnovne karakteristike preduzetništva (1)

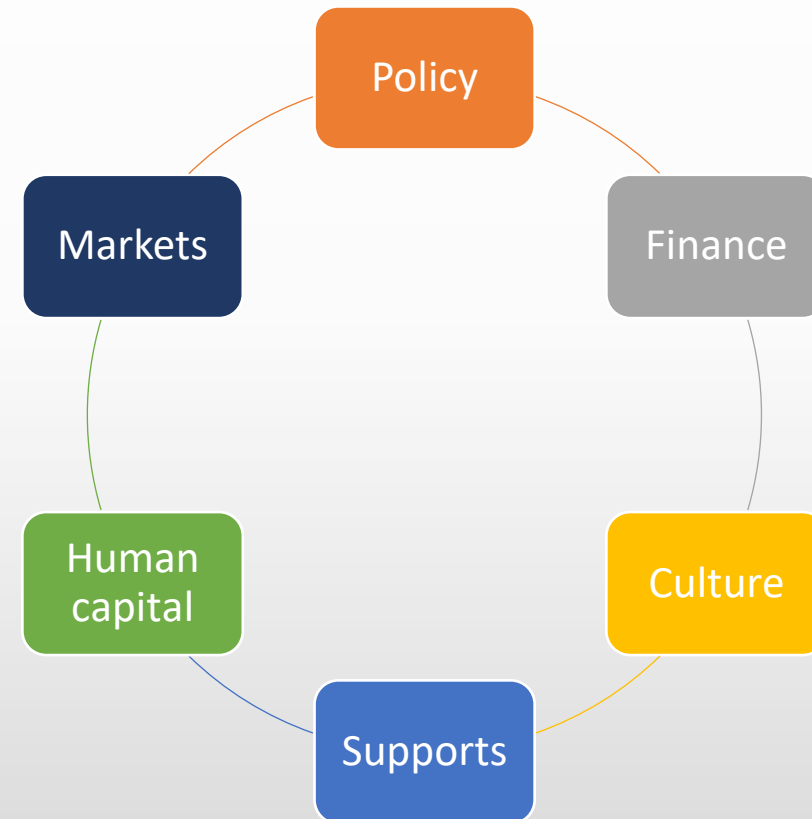
Preduzetništvo je dinamičan proces delovanja osobe (preduzetnika) koja je uvek u potrazi za nečim novim i koja koristi inovativne i neobične ideje i pretvara ih u potencijalne mogućnosti, prihvatajući rizike i neizvesnost sa kojim se suočava njegovo/njeno preduzeće. U pitanju je proces pokretanja biznisa, startup kompanije ili druge organizacije, a tok dešavanja uključuje različite korake ili faze koje se uglavnom sprovode unutar određenog obrasca.

Osnovne karakteristike preduzetništva (2)

Preduzetnički ekosistem je „skup međusobno povezanih preduzetničkih aktera (potencijalnih i postojećih), preduzetničkih organizacija (npr. firme, finansijeri, „poslovni anđeli“, banke), institucija (univerziteti, agencije javnog sektora, finansijska tela) i preduzetničkih procesa (npr. stopa nataliteta poslovanja, broj preduzeća sa visokim rastom, „blockbuster preduzetništva“, broj serijskih preduzetnika, stepen prodajnog mentaliteta unutar firmi i stepen preduzetničke ambicije) koji se formalno i neformalno spajaju kako bi se povezali, posredovali i upravljali performansama u lokalnom preduzetničkom okruženju“(Mason & Brown, 2014)

Isenberg's model of an entrepreneurship ecosystem

Osnovne karakteristike preduzetništva (3)

💡 Preduzenišтво malih preduzeća

💡 Skalabilno startup preduzenišтво

💡 Preduzetništvo velikih preduzeća

💡 Socijalno preduzetništvo

💡 Imitativno preduzetništvo

💡 Inovativno preduzetništvo

💡 Preduzetništvo kupca

💡 Istraživačko preduzetništvo

💡 Hustler preduzetništvo

Preduzetnički način razmišljanja

Samopouzdanje, stalnost, pouzdanost

Ambicija, inicijativa, hrabrost, preuzimanje rizika

Predviđanje, kreativnost, imaginacija

Inteligencija, veština

Dobar karakter

Razumevanje, empatija

Osećajnost, iskrenost

Komunikacija sa ljudima

Optimizam

Orjentisanost ka profitu

Dinamičnost & liderstvo

Takmičarskog duha, perspektivnost

Predložena literatura

Alvaro, C., Domingo, R., and Roig, S. (2000) *'Entrepreneurship: Concepts, Theory and Perspective. Introduction'*

Loots, E., Neiva, M., Carvalho, L. Lavanga, M. *'The entrepreneurial ecosystem of cultural and creative industries in Porto: A sub-ecosystem approach'*, Growth and Change, vol. 5, issue 2

Mishra, C. S. and Zachary, R. K. (2015) *'The Theory of Entrepreneurship'*, Entrepreneurship Research Journal, Vol. 5

Mason, C., & Brown, R. (2014). Entrepreneurial Ecosystems and Growth Oriented entrepreneurship.

Sanches, J. C., Ahmed, I., Ramzan, M., Singer, A. E. et al., *Entrepreneurship - Born, Made and Educated*

Varbanova, L. (2013). Strategic Management in the Arts.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**FENICE: Jačanje preduzetništva i inovacija u kulturnim i kreativnim industrijama kroz
interdisciplinarno obrazovanje
je sufinansiran od strane Erasmus+ programa Evropske unije.**

Projekat predstavlja inicijativu 5 akademskih i istraživačkih institucija:

www.fenice-project.eu

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stavove samo autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.